

3

NIET ALLEEN HEBBEN WE geen geld, we hebben ook geen auto. Het geluid van mama's telefoongesprek vermengt zich met het geluid van metaal op metaal. Alsof iemand ergens tegen een radiator of een leiding slaat. De geluiden in de flat laten zich niet makkelijk vinden, zoals ook de ruimte onder het ijs waarop je schaatst van zich wil laten horen door te gonzen en echoën, maar je niet weet van welke kant, of hoe dichtbij. Er was een tijd dat iemand in de flat elke avond begon te gillen. Niet het gillen zoals in horrorfilms waar de man met de hakbijl ineens achter je blijkt te staan, maar eerder alsof iemand van frustratie zijn haren uit zijn hoofd trok. Nico en ik luisterden er altijd naar als we in bed lagen, soms telden we de seconden tussen het gillen, zoals je bij onweer en bliksem kunt tellen om af te leiden hoe dichtbij het onweer zich bevindt. Iedereen hoorde het, maar niemand kon het betreffende huis aanwijzen. De huismeester is er dagen mee in de weer geweest, maar het geluid ging zijn eigen weg, langs leidingen, door muren, het riool in, tot het op een dag ook weer ophield. 'Het gegil is verdwenen,' zei Nico op een avond toen we samen in bed lagen. We konden niet achterhalen hoe lang het al was gestopt. Als iets stopt dan is het alsof het er nooit is geweest, zoals met pijn en dat je je achteraf soms niet eens meer kunt herinneren of het nu je rechter- of linker knie was die zeer deed.

We horen mama zeggen dat er geen geld is om met ons op vakantie te gaan. Ze heeft zo veel wijn gedronken dat ze iedereen belt die in haar adresboekje staat. Dat doet ze vaker. Soms hui-

lend, soms boos, soms verliefd. Meestal eindigen de gesprekken met een nieuw voornemen. Dan ziet ze de dingen opeens heel duidelijk en zal ze vanaf nu alles anders doen.

Mama praat harder nu, het volume moet haar onduidelijkheid overstemmen. *Als we een auto hadden, zouden we er verdomme af en toe nog even tussenuit kunnen.*

Ik kruip dieper onder de deken van Nico. Als ik bang ben mag ik bij haar in bed slapen. Ik ben bang voor mama als ze veel drinkt en hardop gaat schelden. Laat je godverdomme niets wijsmaken, Kine, zegt ze dan. De wereld is een kloteplek. Meestal moet ze daarna huilen omdat ze het ook allemaal niet meer weet.

Ik ben ook bang voor ongelukken. Prinses Diana is omgekomen bij een verkeersongeluk in Parijs, met Nico heb ik op televisie de begrafenis gekeken. Sindsdien ben ik bang dat papa ook zal omkomen. Als zelfs een prinses kan verongelukken, dan kan papa dat ook. Als hij dood is zal niemand ons meer uit de flat kunnen halen en dan zullen de ogen van Nico alleen nog maar vuur schieten. Dan zullen we ook nooit meer op de rivier voor zijn huis schaatsen zoals afgelopen winter, en met z'n drieën naar de televisie kijken, naar berichten over een Elfstedentocht die wel of niet zou plaatsvinden. We zagen mensen stukken ijs uitzagen, transplanteren, opschuren. Papa bleef zeggen dat het zo bijzonder was. Er kwamen zo veel mensen naar Friesland om naar de Elfstedentocht te kijken dat iemand op televisie beweerde dat Nederland helemaal scheefrok. In het jaar dat ik werd geboren heeft Evert van Benthem de Elfstedentocht gewonnen. Papa herhaalt die naam altijd als we op de rivier schaatsen. Dan denk ik aan die man die ik niet ken maar die ik dan altijd even ben. Armen achter de rug, hoofd omhoog, Evert van Benthem.

Nico zegt er nooit iets over als ik bij haar in bed kruip, ze maakt plek voor mij door zich tegen de muur te rollen. Haar slaapkamer is iets groter dan de mijne. Ook haar bureau is groter. Een

bureau is denk ik iets wat met je meegroeit. Hoe groter je wordt, hoe groter je bureau, tot het uiteindelijk een tafel is waar je met een heel gezin aan eet.

Ik weet niet met wie mama nu belt, in ieder geval met iemand die heel geduldig is. Het geklop tegen het metaal is gestopt. Wat overblijft is gesnik vanuit de huiskamer. *Zelfs als we de reis naar Disneyland Parijs winnen, is er geen auto om ons erheen te brengen.*

Nico doet het nachtlampje uit en wringt zich zuchtend onder de deken. In de schemer zoek ik naar de vertrouwde punten. De kledingkast, de rugzak van Nico die altijd ingepakt klaarstaat. De lamp op de galerij schijnt precies door haar slaapkamerraam. We hebben al een paar keer om gordijnen gevraagd, maar die zijn volgens mama te duur. Nico heeft nu een poster van Michael Jackson tegen het raam geplakt, zodat je vanuit bed niet recht de lamp in kijkt. In het schemerdonker lijkt het alsof er iemand aan het bureau zit, maar ik weet dat het mijn trui is die over de bureaustoel hangt. Mijn groene trui, de donderdagtrui. Elke dag heeft een andere kleur. De gele trui die mama van Afrika heeft gestolen is voor de zaterdag. Mama is al een tijdje gestopt met bellen. Nico ligt met haar rug naar mij toe. Ik beweeg me niet. Ik heb geholpen bij een inbraak, dat maakt me een dief. Moet ik mezelf aangeven bij de politie? Nico heeft overal een oplossing voor, ik moet het haar vragen. In mijn hoofd heb ik al vaak geoefend, maar elke keer als ik dit verhaal aan Nico wil vertellen is het moeilijk om op de woorden te komen. Ik ben soms jaloers op Tobias. Als je nooit iets zegt hoeft je ook nooit iets uit te leggen.

Elke keer als ik aan de dag van de inbraak denk gaat mijn hart sneller slaan en voelt de lucht die ik inadem zwaarder. Terwijl de dief de deur openbrak, schopte ik de bal naast de ingang van de flat tegen de muur. Aannemen, schieten, aannemen, schieten, precies zoals Nico de voetbal altijd eindeloos tegen het hek naast het huis van papa schiet. Hoog, laag, hoog, laag. Soms wel

een hele middag lang, tot de buurvrouw komt zeggen dat ze moet stoppen, maar zodra de buurvrouw weer weggaat, schopt Nico weer verder. Beng, beng, beng. Laag, hoog, laag, hoog. Nico doet nooit wat mensen aan haar vragen. Ze zegt dat ze hier niet is om verwachtingen van anderen in te lossen, wat ze er precies mee bedoelt weet ik niet, alleen dat niemand haar kan zeggen wat ze moet doen. Als je iets van Nico wilt, kun je beter het omgekeerde vragen.

Binnen in de hal van de flat had meneer Barends de kerstversiering opgehangen. De plastic boom met de paarse kerstballen stond al uitgekapt en nu beplakte hij de ramen met rode linten. Nico zegt altijd dat niemand zit te wachten op een hal van een flat die eruitziet als een pannenkoekenhuis, maar ik vind het gezellig. Meneer Barends stak zijn hand op toen ik voorbij de boom liep. Zoals altijd droeg hij een geruite blouse. Zijn gezicht was rood van de inspanning. Omdat zijn haargrens pas ergens halverwege op zijn hoofd begint, lijkt zijn gezicht eindeloos lang te worden uitgerekt. Ik weet niet wat een huisbaas allemaal precies moet doen, maar in ieder geval moet hij de kerstversiering ophangen en zo'n beetje elke dag de vuil- en papiercontainers openmaken of juist afsluiten. Omdat meneer Barends heel klein is, of vooral heel kleine benen heeft, moet hij voor het legen van de containers op een kratje staan.

‘Kom jij eens hier,’ zei hij toen ik op de lift stond te wachten. Hij nam me mee naar de ruimte met de containers en liet me het probleem zien. Iemand had het kratje, zijn verlengstuk, in de papiercontainer gegooid en meneer Barends kon het er met geen mogelijkheid zelf meer uit krijgen. Hij vroeg of ik het kon. Ik knikte, stapte op een doos en hees mezelf de container in.

‘Fijn, bedankt,’ mompelde meneer Barends. Hij keek even om zich heen of niemand dit had gezien en veegde met een stoffen zakdoek het zweet van zijn oneindige voorhoofd. ‘Bedankt hoor,’ zei hij nogmaals toen hij de zakdoek weer in zijn zak frommelde. Ik drukte opnieuw op het knopje van de lift en keek door het

raam van het pannenkoekenhuis naar buiten waar in de schemering ergens een autoalarm afging.

Ik telde de verdiepingen tot de elfde waar ik uitstapte en de deur openhield voor een jongen met een televisie in zijn handen. Dat is niets vreemds, want de liftdeuren zijn zwaar en onhandig, zeker voor mensen met boodschappen of een scootmobiel. Ik moet iedere dag wel iemand helpen door de deur open te houden.

‘Te gek,’ zei de jongen toen ik de liftdeur voor hem openhield. Hij zette de televisie in de lift, door het bukken stak zijn bilspleet over de rand van zijn spijkerbroek.

‘Kun je goed voetballen?’ vroeg hij toen hij weer omhoogkwam. Hij wees naar mijn bal.

Ik knikte.

‘Wil jij nog heel even de lift voor mij openhouden?’

Dat deed ik. Dat dit de televisie van de buurman was wist ik niet. Echt niet. Het duurde misschien een minuut, toen kwam hij terug met een videorecorder.

‘Zonde om te laten liggen, toch?’ Hij knipoogde.

‘Ja,’ zei ik. ‘Zonde.’ Ik knipoogde terug.

Toen de deur dichtviel zwaaide ik hem na door het kleine lift-raampje.

Ik kijk naar de trui die Nico voor mij heeft klaargehangen. De groen van donderdag is ook de groen van vijf, want niet alleen de dagen, ook de cijfers hebben kleuren. Nico zegt nooit iets over de kleuren van de dagen. Dat is een regel. We hebben heel veel regels, soms weet ik niet eens meer wat een regel is en wat echt. Wie af is in het computerspel moet de controller doorgeven, dat is een regel. Ik heb nog veel meer eigen regels. Dat groen goed is bijvoorbeeld, want groen is donderdag, en donderdag is bijna weekend en dan gaan we naar papa.

Nico ligt nog steeds met haar rug naar me toe. Ik denk dat ze nu wel echt slaapt. Bij de gedachte dat ik het haar niet nu hoeft te vertellen wordt mijn ademhaling rustiger. Bij papa slaap ik

ook in een bed met Nico, maar dan in een stapelbed. Ik lig boven, zij beneden. In zijn huis liggen overal computeronderdelen. Twee beeldschermen in de gang, snoeren en draden op tafel en allemaal computerbuiken in de woonkamer. De computers wasemen hun eigen geur, een beetje zoet en een beetje naar het kantoor waar papa werkt.

Iedereen wil tegenwoordig een computer en allemaal vragen ze aan papa om de computer te installeren. Vroeger stond er nooit iemand aan de deur, maar de laatste tijd blijven er mensen aanbellen, omdat ze een computer hebben gekocht. Soms komen ze gewoon langs, met hun computer en al. Zo werkt dat, zegt papa. Mensen houden van je als je ze kunt geven wat ze nodig hebben.

In de vakanties spelen we in onze pyjama op de computers. Altijd. Het eerste computerspel dat ik ooit speelde heeft papa naar mij genoemd. Je moest allemaal olifantjes in een hok krijgen. Je moest er een beetje fantasie bij hebben want de olifantenvanger zag er ongeveer zo uit: \$.

En de olifanten zo: δ.

De spellen die we nu spelen worden steeds mooier. Captain Comic is mijn lievelingsspel. We zijn een astronaut, we verkennen vreemde planeten. Nico loopt en springt en ik zit ernaast en schiet met de spatiebalk aan een stuk door op buitenaardse wezens. Bam. Bam. Bam. We spelen door tot onze handen zweten, tot we heel nodig moeten plassen, of onvoorstelbare honger krijgen. Ik kan me niets fijners voorstellen dan samen met Nico een astronaut zijn of films kijken. In de vakantie rijdt papa soms naar een vriend om zijn videorecorder te lenen. Een videorecorder is net een tostiapparaat, als de videoband klaar is popt hij eruit als een warm broodje en als je je handen in het apparaat steekt is het lekker warm. In de bibliotheek bekijken we alle films en overleggen we uitvoerig voor we beslissen. Papa leent films die hij zelf vroeger leuk vond, dokter Zhivago, Sherlock Holmes. Je moet de banden aan het einde weer terugspoelen,

anders worden ze gek in de bibliotheek. Er werkt daar een vrouw die er een sport van heeft gemaakt om videobanden te controleren. 'Wat als iedereen de videobanden zo weer terugbrengt?' vroeg ze ons terwijl ze de band tegen het licht hield alsof ze een dia bekeek.

'Dan moet iedereen ze alsnog een keer terugspoelen,' zei Nico. 'Alleen zal niemand het dan meer vergeten.'

Ik vond dat heel slim. Maar die vrouw ontplofte bijna. Van de brutaliteit. Zo zei ze het, dat ze versted stond van onze brutaliteit.

Mama zet de cd van Van Morrison op. Nico draait zich om, haar gezicht is nu heel dichtbij, ik voel haar adem als ze zucht. Door de lamp op de galerij kan ik zien dat ze haar ogen open heeft. Behalve onze blonde haren en blauwe ogen lijken we niet op elkaar. Nico is groter en peziger. Als we dieren zouden zijn dan ben ik volgens Nico een beer. Wat voor beer maakte haar niet uit, gewoon een lief klein beertje. En dan vind ik haar een fenek. Niet dat ze grote oren heeft, maar ze is wel een beetje spitsig. Haar haar is blond, maar haar wimpers zijn lang en donker.

'We hebben drie moeders,' zegt Nico als mama de cd harder zet. Ik ga op mijn rug liggen en tel mijn moeder na op mijn vingers. Eén vinger voor die keer dat we uit eten gingen en bij de Chinees alles mochten kiezen waar we trek in hadden. Mama beloofde ons om een betere moeder te zijn, en om dat te bewijzen had ze de hele avond frisdrank gedronken. Het was dezelfde moeder die soms als verrassing de tafel dekt. Als in een restaurant neemt ze onze jassen aan, serveert ze aardappeltjes met veel mayonaise en doperwtten en schenkt ze onze wijnglazen bij met ranja.

We hebben ook een andere moeder. Ik piek mijn tweede vinger de lucht in. Iemand die ons vertelt hoe de wereld in elkaar zit. Artsen zijn leugenaars en psychiaters zijn mensen die zelf problemen hebben. Van die moeder moeten we voor onszelf op-

komen, harder praten, onszelf verstaanbaar maken, rechtop lopen, een winkelmedewerkster de hele supermarkt door laten lopen op zoek naar de wattenstaafjes uit de reclamefolder, een scène maken wanneer de aanbieding op is, mensen corrigeren die ons geen gedag zeggen. We moeten laten zien dat we bestaan.

Ik twijfel voor ik mijn derde vinger opsteek. We praten niet over haar. We hopen dat ze ons met rust laat, elke nacht, dat ze niet voor onze slaapkamerdeur gaat staan luisteren. Soms doet ze dat. Ze wankelt als ze de deur openmaakt en op ons bed afloopt. Ze zegt dat ze van ons houdt, dat we haar altijd verkeerd hebben begrepen, dat we haar moeten vergeven. Haar ogen staan vreemd en haar adem stinkt. We doen alsof we slapen, maar ze trekt de deken van ons af en zegt dat we rechtop moeten zitten. We moeten luisteren naar voornemens, adviezen, waarschuwingen. Naar alles wat ze over zichzelf heeft ontdekt. Dat haar hart groot is, dat liefde vertrouwen is, dat echt luisteren meer is dan elkaar aanhoren. Nico en ik praten niet over onze derde moeder, niet tegen school, niet tegen papa, omdat we weten dat het voorbij zal gaan, zoals ook de geluiden in de flat voorbijgaan.